

СТАРЕНКО Валерія Максимівна,
курсант Національної академії
Державної прикордонної служби
України

Науковий керівник:

КАЗЄВ Олександр Васильович,
старший викладач кафедри
загальновійськових дисциплін
Національної академії Державної
прикордонної служби України

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ У СИСТЕМІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ

В умовах гібридної війни, що ведеться проти України, державний кордон перестає бути лише фізичною лінією розмежування територій. Він трансформується у складний геополітичний та ментальний простір, де відбувається первинне зіткнення не лише збройних сил, а й ідеологічних наративів. Сучасні інформаційно-психологічні операції (ІПСО) ворога спрямовані на розмивання смислів, підрив довіри до державних інституцій та деморалізацію особового складу сил безпеки. У цьому контексті національна ідентичність виступає ключовим фактором ментальної обороноздатності та критичним елементом системи захисту державного кордону.

Основна частина. Національна ідентичність у сфері безпеки – це не просто сукупність культурних чи історичних маркерів, а дієвий когнітивний фільтр. Вона дозволяє чітко ідентифікувати систему координат «свій – чужий», що є критично важливим для прикордонників, які першими зустрічають як фізичну, так і інформаційну агресію [1, с. 43].

Можна виділити три ключові аспекти впливу національної ідентичності на ефективність охорони кордону в умовах інфовійни:

Аксіологічний бар'єр (Ціннісний захист). Свідоме розуміння власної приналежності до української політичної нації формує стійку мотивацію захисника. Прикордонник, який має сформовану національну ідентичність, сприймає кордон не як лінію на карті, а як межу ціннісного простору (свободи, демократії, власної історії), яку він захищає від варварства та тоталітаризму. Це нівелює ефективність ворожих наративів про «один народ» або «штучність кордонів».

Стійкість прикордонних громад. Державний кордон проходить не лише по місцевості, а й через свідомість населення прикордоння. Ці регіони часто перебувають у зоні інтенсивного радіоелектронного та пропагандистського впливу суміжної держави-агресора. Укріплення національної ідентичності серед місцевого населення та персоналу ДПСУ створює «гуманітарний щит»,

який унеможлиблює використання ворогом соціальних заворушень або сепаратистських настроїв як інструменту гібридної війни.

Імунітет до когнітивних атак. Інформаційна війна базується на підміні понять. Національна ідентичність, що ґрунтується на знанні справжньої історії, мови та культури, виступає як база даних фактів, що дозволяє миттєво верифікувати та відкидати фейки. Для військовослужбовця це означає збереження психологічної рівноваги та боєздатності навіть в умовах інтенсивного інформаційного тиску.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що захист державного кордону в XXI столітті вимагає інтегрованого підходу, де інженерно-технічне облаштування поєднується з ментальним зміцненням. Національна ідентичність є стратегічним ресурсом опору, що перетворює особовий склад та населення прикордоння на активних суб'єктів інформаційної безпеки. Формування та підтримка національної ідентичності мають бути інтегровані в систему професійної підготовки прикордонників як обов'язковий елемент бойової підготовки, адже міцний ментальний кордон є запорукою непорушності кордону фізичного.

Список використаних джерел

1. Про державний кордон України : Закон України від 04 листоп. 1991 р. № 1777-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 2. Ст. 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12> (дата звернення: 20.01.2026).

